

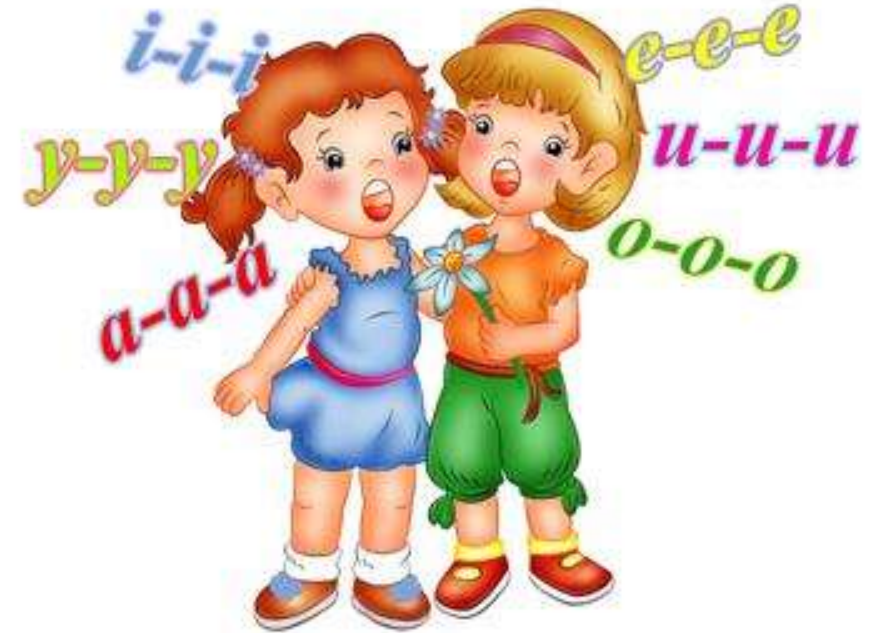
Сьогодні
03.11.

Урок
№033

Поглиблене повторення вивченого в 1-4 класах. Голосні й приголосні звуки

Мета: повторити вивчене про голосні та приголосні звуки; ознайомити учнів із предметом вивчення таких розділів науки про мову, як «Фонетика» і «Графіка»; поглибити й систематизувати знання про звукову систему української мови, удосконалити знання про голосні та приголосні звуки, навчити відрізняти звуки від букв; формувати загальнопізнавальні вміння аналізувати голосні та приголосні звуки; розвивати фонематичний слух, зорову і слухову пам'ять; розвивати логічне мислення, творчу уяву учнів; виховувати шанобливе ставлення до мови.

Сьогодні
03.11.

Організація класу

Добрий день, дорогі друзі!
Добрий день!
На вас чекає гарний день.
Бачу, всі веселі і здорові
До уроку всі готові!

Сьогодні
03.11.

Емоційне налаштування «Екран настрою»

Сьогодні
03.11.

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
03.11.

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

луна́ти, склепі́ння

1. Що таке «звуки мови»?
2. Які звуки називаємо голосними, які — приголосними?
Яка між ними різниця?
3. Чому ця тема важлива?

1. Для чого людині потрібно знати звуки мови?
2. Наскільки важливо бути уважним до вимови кожного
3. звука?
4. Що спільного у словах айфон, диктофон, смартфон, телефон?
5. Чому важливо, користуючись цими приладами, дотримуватися правильної вимови?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

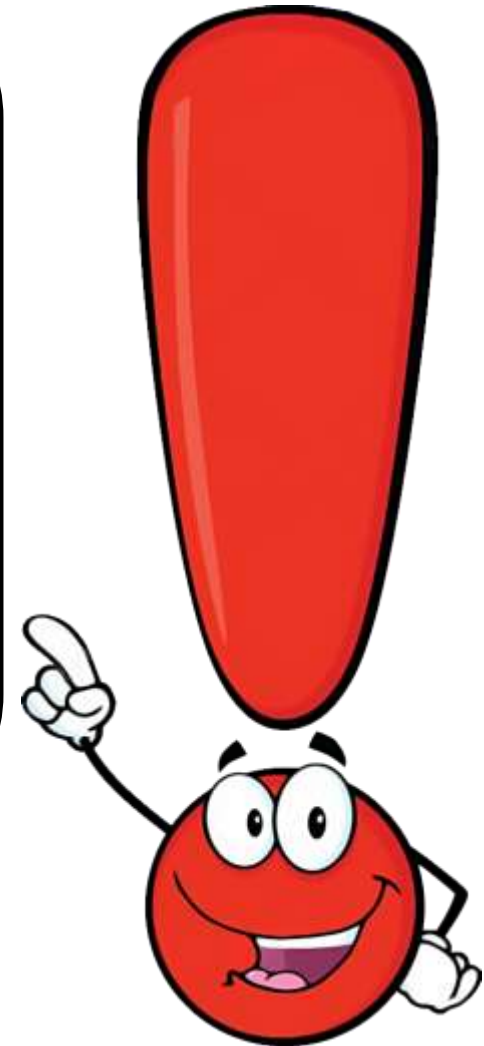

Уявіть, що було б, якби в мові були тільки голосні або тільки приголосні звуки. Висловіть свої міркування кількома реченнями.

Звуки природи... У їхньому оточенні зростає кожна дитина: скрипнули двері, брязкіт ключів (хтось прийшов!), шум води, свист чайника (скоро вечеряти!), легеньке постукування в шибку (дощик сіється!). Змалечку звуки мали для нас значення, ми їх по-своєму розшифровували. Одним раділи, інших боялися, якихось очікували... Виходить, наше життя зіткане зі звуків?!

Вправа 182. Прочитайте виразно речення. Назвіть слова, за допомогою яких ми зміст сприймаємо на слух. Запишіть їх у зошити. Підкресліть букви, що позначають у виписаних словах голосні й приголосні звуки. Установіть кількість звуків і букв у цих словах. Зробіть висновок, яких звуків в українській мові більше

1. Знову озвалася трембіта, але вже іншим голосом. 2. Смереки гуділи, як дзвони. 3. Стукіт сокири розбудив інших птахів. 4. Суботнього ранку в листі вкраділиво зашемрав дощ. 5. Дзижчали дикі шершні, принаджені квітками крушини, тьохкали в горішнику щиглі (З творів М. Дочинця). 6. У шибку постукала гілка: «Тук-тук» (О. Печорна). 7. Шум дощу за вікнами змішується зі звуками падінь мільйонів срібляних крапель... (В. Гук). 8. Старі дерева в саду розхитувалися й скрипіли, молодші похлихо тріпотіли. 9. Гроза гуркотіла все більше, у шибки посипало градом (З творів Н. Гербіш).

Озвалася (8б 8зв) гуділи (6б 6зв) стукіт (6б 6зв)

Розкажіть, із якими звуками у вас асоціюється шум дощу, свист вітру, стукіт дятла по дереву, скрип хвіртки.

Сьогодні
03.11.

Вправа 183. Розгляньте схему. Розкажіть, на які групи і підгрупи поділяють звуки мовлення в українській мові. Наведіть приклади на кожну групу й підгрупу звуків

ЗВУКИ МОВЛЕННЯ

наголошені

Голосні

ненаголошені

Приголосні

МіНеРаЛоВий

сонорні

дзвінкі

глухі

тверді

м'які
напівпом'якшені

Здається, що говорити легко: звуки, **слова** й навіть цілі фрази наче самі вистрибують у вас із рота. Насправді все не так просто: у нашому організмі в цей час працює **цілий** «завод» з виробництва звуків. Замість станків на «заводі» — органи мовлення. Для того, щоб звук з'явився на світ, трудяться легені, дихальне горло, гортань, рот, ніс, губи, **язик**. Це й є органи мовлення, їм усім вистачає роботи! А наші вуха — контролери. Вони завжди на посту: як тільки людина не так вимовила у слові звук — вухо відразу почує (І. Підгаєцька, І. Постникова).

Назвіть звуки і букви у виділених словах. Під час вимови яких звуків виникають перепони (зімкнені губи, притиснутий до зубів язик тощо)? Чи виникають такі перепони під час вимови голосних звуків? Чому вуха назвали контролерами?

Вимовте голосно по черзі спочатку голосні [а], [о], [е], а потім приголосні [в], [з], [д]. Чому голосні називають «ротовідкривачами», а приголосні — «ротозакривачами»? Дайте зв'язну відповідь.

Сьогодні
03.11.

Вправа 187. Прочитайте текст. Висловте згоду чи незгоду з позицією голосних звуків. Відповідь ілюструйте прикладами. Розіграйте діалог між дзвінками і глухими приголосними

Міркували якось звуки в слові,
Ті, яким наймення — Голосні,
Що вони найважливіші в мові,
Що вони озвучені одні.

Кожен склад утворюється ними.
Завжди ставлять наголос на них.
Недаремно ж звуться Голосними!
Інші звуки всі — при Голосних.

А. Бортняк

Назвіть різні приголосні звуки в парах слів. Які звуки допомагають нам розрізнити за смислом слова? Доберіть дві-три пари інших слів, які розрізнялися б лише одним голосним чи приголосним звуком. Назвіть усі приголосні у виділених словах. До яких частин мови належать ці слова?

Галка — балка; калина — малина; **стан** — **стань**; сон — тон; голос — колос; ми — ви; річ — ніч; дим — дім.

Сьогодні
03.11.2023

Вправа 189. Вимовте слова першого стовпчика без початкового звуку,
другого — без останнього. Висловіте припущення, чи може звук розрізняти
значення слова

марка
грізний
край
допис

казкар
жарт
земляк
табун

Назвіть звуки і букви у словах. Вимовте спочатку голосні, а потім приголосні звуки у виділених словах. Схарактеризуйте звуки. Які слова, на вашу думку, можуть передавати аромат? Які зі слів можна використати, щоб передати свої відчуття? Складіть словосполучення з цими словами.

Кава, шелест, **конвалія**, лимон,
лаванда, тиша, дим, **щебет**, сунічки...

Сьогодні
03.11.2023

Вправа 191. Прочитайте по черзі кожну скоромовку кілька разів спочатку в повільному, потім — у зручному і швидкому темпах. Намагайтеся не припуститися жодної помилки. Слідкуйте за власним мовленням і мовленням однокласників / однокласниць

1. У сіренької горлички туркотливе горлечко.
2. Кричав Архип, Архип охрип, не треба Архипу кричати до хрипу.

Сьогодні
03.11.2023

Вправа 192. Прочитайте текст. Визначте його основну думку. Поясніть, як ви розумієте зміст виділеного речення. Відповідь ілюструйте прикладами. Випишіть із тексту три слова, у яких різна кількість букв і звуків.

Недаремно ж кажуть — «море звуків». А море можна слухати безкінечно. Так само безкінечно, як і дивитися на вогонь, вдивлятися в нічне небо.

Кажуть, вогонь, життя, симфонію.

Життя грає свою симфонію навіть під землею! Варто лише встромити лопату й перевернути пласт, аби впевнитись у цьому. Світ обплутаний звуками, мов судинами. Від них не сховатися, не втекти, навіть затуливши вуха.

Але ось що я зрозумів тоді: їх, ці звуки, можна записати, вдихнути в них ритм, вибудувати в певному порядку і наділити гармонією, розіклавши на партитури (І. Роздобудько).

Опишіть свої відчуття, коли ви чуєте звук будильника, дзвінка на урок або з уроку. Чи ці звуки можна назвати звуками мови? Чому?

Що нового ви дізналися сьогодні? Які почуття викликала у вас тема уроку? Чи на всі запитання ви одержали вичерпну відповідь? Що було найважливішим на уроці? Чому не треба відкладати важливе на потім?

Сьогодні
03.11.2023

Домашнє завдання

Виконайте вправу 193.

*Короткий запис в щоденник
с. 80 впр. 193.*

Сьогодні
03.11.2023

Рефлексія «Загадкові листи»

Сьогодні
на уроці
я навчився/
навчилася...

На уроці
я
запам'ятав/
запам'ятала
...

Найкраще
мені
вдалося...

Найбільше
мені
сподобалося
...

Урок
завершую з
настроєм...

Труднощі
виникали...

Обери лист, який ти хочеш відкрити
(щоби відкрити лист, натисніть на нього)

